

Lausunto

Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

12.10.2020

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Puolustusministeriön lausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä laiksi tieliikennelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 17/2020)**1. Yleistä**

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt puolustusministeriötä antamaan lausuntonsa viitteen asiassa.

Puolustusministeriön toteaa, että hallituksen esityksessä laiksi tieliikennelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi esitetty puolustusministeriön asetuksenantovaltuus on ollut eri yleislaeissa käytännössä vastaavanlaisena perustuslain uudistamisesta lähtien. Asetuksenantovaltuutta on kehitetty edelleen ja tarkennettu, mikäli siihen on ollut aihetta.

Puolustusministeriö on pitänyt hyvänä sitä, että sotilasajoneuvoja ja niiden kuljettamista koskeva sääntely on yleislaeissa, koska kyse on vahvasti muuhun yhteiskuntaan liittyvästä toiminnasta. Edellä sanottu luo myös puolustushallinnolle erityisen perusteluvollisuuden, minkä voidaan katsoa lisäävän avoimuutta sekä parantavan toiminnan valvontaa.

Sotilasajoneuvojen käyttäminen tiellä perustuu aina siihen, että kuljettaminen tapahtuu turvallisesti niin muiden tienkäyttäjien kuin kuljetettavien kannalta. Tätä lähtökohtaa toteutetaan muun muassa sillä, että tienkäyttö suunnitellaan tarkoin ja se tapahtuu aina suunnitellun aikataulun mukaisesti. Suunnitelmallisuus tarkoittaa myös usein sitä, että tienkäyttö tapahtuu sotilasajoneuvojen ryhmänä.

Tiestön turvallinen käyttäminen tarkoittaa myös sitä, että aina, kun vaatimus erikoiskuljetusluvalle täyttyy, kuljetukselle haetaan lupa. Tällä varmistetaan myös se, ettei tiestölle tai silloille aiheudu tarpeetonta vahinkoa. Yhteistoiminta erikoiskuljetuslupia myöntävän viranomaisen kanssa on vakiintunut ja toimii hyvin.

Sotilasajoneuvot poikkeavat usein rakenteeltaan ja käyttötarkoitukseltaan muuten liikenteestä käytettävistä ajoneuvoista. Sotilasajoneuvon rakenne saattaa esimerkiksi johtaa siihen, että ajoneuvon kuljettajan näkyvyys tielle on rajoittunut. Jotta käyttäminen tiellä olisi turvallista, on ajoneuvossa oltava ajoneuvon johtaja, joka välitöntä viestintäyhteyttä käyttäen pystyy antamaan tarvittavat ajo-ohjeet kuljettajalle tiellä tapahtuvista seikoista. Lisäksi ajoneuvojen nopeus on pienempi, mitä muilla tienkäyttäjillä on.

Puolustusministeriö pitää erittäin tärkeänä, että sotilasviranomaisilla on oltava vastaisuudessakin riittävät resurssit ja mahdollisuudet valvoa sotilasajoneuvojensa asianmukaista käyttämistä myös tiellä. Tämä ei kuitenkaan poista tarvetta poliisin suorittamalle valvonnalle.

Puolustushallinnon lähtökohtana on aina noudattaa mahdollisimman pitkälle yleislainsäädäntöä ja antaa mahdollisimman lieviä poikkeuksia välttämättömissä tapauksissa, jotka liittyvät Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

2. Puolustusministeriön asetuksenantovaltuus tieliikennelaissa

Puolustusministeriö on yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa laatinut esityksen uusiksi tieliikennelain 89 §:n 2 ja 3 momenteiksi.

Esityksen voidaan pääasiallisesti katsoa täyttävän sotilasajoneuvojen käyttämiseksi tiellä vaadittavat tarpeet poiketa sääntelystä.

Puolustusministeriö haluaa kuitenkin tuoda valiokunnan tietoon seuraavat esityksestä pois jääneet seikat, joista on keskusteltu esityksen laatimisen yhteydessä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Esitetyt muutokset on merkitty kursivilla.

89 §:n 2 momentti

Puolustusministeriö esittää momenttiin tarkennusta seuraavasti:

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös sotilasajoneuvojen käyttämiseen. Puolustusministeriön asetuksella voidaan säätää maanpuolustuksen kannalta välttämättömiä poikkeuksia tämän luvun säännöksistä sotilasajoneuvon käyttämisestä *ja vaatimuksista*. Pääesikunnan määräyksellä voidaan antaa Liikenne- ja viestintäviraston määräyksistä poikkeavia määräyksiä sotilasajoneuvojen käyttämisestä, jos se on niiden erityisen käyttötarkoituksen tai rakenteen johdosta välttämätöntä.

Puolustusministeriön näkemyksen mukaan luvussa säädetään käyttämisen lisäksi myös vaatimuksista, joita koskien puolustusministeriöllä olisi mahdollisuus antaa asetuksella poikkeuksia.

89 §:n 3 momentin 3 kohdan perustelut

Puolustusministeriö haluaa tarkentaa aiemmin esittämäänsä kantaa sotilasajoneuvojen ohjattavuudesta ja todeta, että sotilasajoneuvoille asetettavat alemmat nopeudet saattavat johtua *sotilasajoneuvojen rakenteesta* eikä ohjattavuudesta, kuten esityksessä on todettu.

89 §:n 3 momentin 4 kohta

Puolustusministeriö on esittänyt, että kohdan tarkoittaman poikkeusperusteen olisi oltava mahdollista myös valojen käytön osalta ajoneuvojen käytön tapahtuessa ryhmässä. Puolustusministeriö esittää, että kohtaan tehtäisiin seuraava lisäys:

4) valojen käyttämistä ryhmässä ja erityisvalaisimien käyttämistä

Kuten edellä on todettu, sotilasajoneuvojen käyttäminen tiellä on suunnitelmallista ja tapahtuu usein usean ajoneuvon ryhmässä. Poikkeamistarve liittyy lähinnä niin kutsuttuihin polkupyörämarssihin. Polkupyörämarssit tapahtuvat usein kymmenien henkilöiden pituisissa jonoissa. Puolustusvoimien tarkoituksena on ratkaista valovaatimus joko järjestämällä polkupyörät niin, että turvallisuuden kannalta riittävän useassa polkupyörässä on tarvittavat valot; polkupyörämarssin keskellä ajavien turvallisuuden ei voida arvioida paranevan sillä, että he käyttäisivät valoja. Vaihtoehtoisesti polkupyörien käyttäjille voitaisiin antaa valot, jotka voitaisiin aina marssin ajaksi asentaa sotilaskypärään.

Lisäksi esitetyn muutoksen voidaan katsoa parantavan etenkin varusmiesten oikeusturvaa. Useiden satojen, jopa tuhansien, henkilöiden sotaharjoituksissa on käytännössä väistämätöntä, että polkupyörän valoja menee rikki ja niitä häviää. Tilannetta, jossa varusmiehet saisivat tieliikennelain rikkomisesta huomautuksen, tai pahimmillaan sakon, voidaan pitää kestävämmänä.

Vanhempi hallitussihteeri

Kosti Honkanen